Χαμένοι στην πληροφορία (Ζείδωρος)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 25 Ιανουαρίου, 2011

Είχαμε τη σοφία και την πνίξαμε στη γνώση,
είχαμε τη γνώση και χαθήκαμε στην πληροφορία.
(Thomas S. Eliot)

Ο σύγχρονος άνθρωπος έχει απεριόριστη πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορία: Ειδήσεις στα ραδιόφωνα κάθε μία ώρα, συνεχής ενημέρωση ιστοσελίδων και blogs, τουλάχιστον τρία δελτία ειδήσεων στους τηλεοπτικούς σταθμούς, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, updates στο Facebook.

Σύμφωνα με αμερικάνικη επιστημονική έρευνα που διεξήγαγε το Πανεπιστήμιο Σαν Ντιέγκο της Καλιφόρνιας, οι πληροφορίες που λαμβάνει καθημερινά ο ανθρώπινος εγκέφαλος μπορούν να προκαλέσουν υπερφόρτωση ακόμα και σε φορητό ηλεκτρονικό υπολογιστή μέσα σε μία εβδομάδα. Ο υπεύθυνος της έρευνας εκτιμά ότι **οι άνθρωποι κατακλύζονται κάθε μέρα με όγκο πληροφοριών ισοδύναμο με 34 Gigabytes**.

Όπως σχολίασε ο αμερικανός ψυχίατρος Edward Halowell, «ποτέ στην ανθρώπινη ιστορία οι εγκέφαλοί μας δεν είχαν να επεξεργαστούν τόσες πολλές πληροφορίες όσες σήμερα. **Έχουμε πια μια γενιά ανθρώπων που περνάνε τόσες ώρες μπροστά σε μια οθόνη υπολογιστή ή σε ένα κινητό, ώστε χάνουν την ικανότητα να σκέφτονται και να αισθάνονται**». Ίσως οδηγούμαστε, λοιπόν, σε ένα νέο τύπο ανθρώπου, περισσότερο κυνικό και απαθή, και με αδυναμία στην ικανότητα βαθύτερων πνευματικών λειτουργιών.

Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα μηχανισμό αυτοπροστασίας του «σκληρού μας δίσκου» για να γλιτώσει το βραχυκύκλωμα, όπως λένε οι ειδικοί. Επειδή αδυνατούμε να επεξεργαστούμε τον όγκο των δεδομένων, τα κρίνουμε επιφανειακά και γινόμαστε κυνικότεροι. Αυτό, βέβαια, έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή αλλαγή της νοοτροπίας μας. Και επιδρά ήδη στην καθημερινή μας ζωή, στις διαπροσωπικές μας σχέσεις και δραστηριότητες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η συνήθεια πολλών ανθρώπων σήμερα να καυχώνται για το μεγάλο αριθμό «φίλων» που έχουν κάνει μέσω των ιστοχώρων κοινωνικής δικτύωσης. Ωστόσο, πρόσφατη επιστημονική έρευνα αποκάλυψε ότι **ο μέσος άνθρωπος μπορεί να διαχειριστεί, κατά τη διάρκεια όλης της ζωής του, περίπου 1000 γνωριμίες**! Δηλαδή να αναπτύξει μια αληθινή ανθρώπινη σχέση –πρόσωπο με πρόσωπο- βαθύτερη ή επιφανειακότερη. Η επαφή με περισσότερους από χίλιους ανθρώπους, και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, υποχρεώνει τον ανθρώπινο εγκέφαλο να **αντιμετωπίζει τους... «υπεράριθμους» όχι ως ανθρώπινα πρόσωπα, αλλά ως «πληροφοριακά-χρηστικά αντικείμενα»**!

Πορίσματα Επιστημονικών Μελετών

Ύστερα από μελέτες, βασιζόμενες στην πλαστικότητα του εγκεφάλου, η νευρολόγος Σούζαν Γκρίνφιλντ, διευθύντρια του Βασιλικού Ινστιτούτου της Μεγάλης Βρετανίας, καταλήγει: «Προβλέπω ότι θα έχουμε δραματικές επιδράσεις στον ανθρώπινο εγκέφαλο τον επόμενο αιώνα... Το ρίσκο μεγαλώνει καθώς οι νέες γενιές μπερδεύουν τα δεδομένα με τη γνώση. **Πολιορκούμενοι από τις πληροφορίες, ειδικά του Διαδικτύου, οι νέοι και χωρίς εμπειρίες ζωής άνθρωποι, δυσκολεύονται να κατασκευάσουν φίλτρα επεξεργασίας τόσων πόλλων δεδομένων**. Παραδίδονται σ' αυτά χωρίς να έχουν αναπτύξει ένα μηχανισμό διαχείρισής τους... **Το να μαθαίνεις πληροφορίες, δεν σε κάνει σοφό. Το κλειδί είναι να μπορείς να τις συνδέεις μεταξύ τους, εστιάζοντας σε μια θεωρία ή σε μια ιδέα**».

Παρόμοιες παρατηρήσεις κάνει και ο μεγάλος διανοητής της επικοινωνίας Νιλ Πόστμαν: «**Έχουμε κορεσθεί από πληροφορία, πνιγόμαστε μέσα σ' αυτή, δεν την ελέγχουμε και δεν ξέρουμε τι να κάνουμε μ' αυτή** ... Δεν ξέρουμε πώς να φιλτράρουμε αυτή την πλημμύρα πληροφοριών, δεν ξέρουμε πώς να τη μειώσουμε, δεν ξέρουμε πώς να τη χρησιμοποιήσουμε. Πάσχουμε από ένα είδος πολιτιστικού AIDS.

Μέσα σ' αυτήν την κατάσταση έρχεται και ο υπολογιστής... Ο **υπολογιστής και η πληροφορία του δεν μπορούν να μας απαντήσουν στα θεμελιώδη ερωτήματα, σ' αυτά που πρέπει να απαντήσουμε για να δώσουμε νόημα στη ζωή μας και να την κάνουμε πιο ανθρώπινη** . Ο υπολογιστής δεν μπορεί να μας παράσχει ένα οργανωμένο ηθικό πλαίσιο. Δεν μπορεί να μας πει ποιες ερωτήσεις αξίζει να υποβάλλουμε. Δεν μπορεί να μας προσφέρει τα μέσα να κατανοήσουμε για ποιον λόγο βρισκόμαστε εδώ, ή γιατί πολεμάμε ο ένας τον άλλο, ή γιατί φθίνει τόσο συχνά η ευπρέπεια – ειδικά τώρα που την χρειαζόμαστε περισσότερο. **Ο**

υπολογιστής, κατά κάποιο τρόπο, είναι ένα εκπληκτικό παιχνίδι που μας αποσπά από όλα εκείνα τα οποία πρέπει να αντιμετωπίσουμε: το πνευματικό κενό, τη γνώση του εαυτού μας, τις χρήσιμες πληροφορίες για το παρελθόν και το μέλλον μας...»

Οι επιπτώσεις στην υγεία μας δεν είναι αμελητέες. Ο Angelo Alonso, καθηγητής Ιατρικής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Οχάιο σχολιάζει: «Το σύστημα υγείας αντιμετωπίζει έναν πληθυσμό απευαισθητοποιημένο σε μεγάλο βαθμό, τμήματα του οποίου έχουν ακινητοποιηθεί από το φόβο, τα διλήμματα και τη σύγχυση. **Όταν δεν υπάρχει μία σαφής μέθοδος για να βελτιώσεις τη ζωή σου, θα επιλέξεις αυτό που κυρίως προτείνεται από τα μέσα: fast food, υλικό καταναλωτισμό και απάθεια**».

Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι έρευνες στην Ψυχολογία. Η Καθηγήτρια Ψυχολογίας κ. Φωτεινή Τσαλίκογλου γράφει χαρακτηριστικά: «Στην εποχή της υπερφόρτωσης και του βομβαρδισμού των πληροφοριών αδυνατούμε να αποτυπώσουμε, να κατατάξουμε, να αξιολογήσουμε. **Μπορεί να γινόμαστε πιο ενήμεροι, όμως είναι μια κούφια, άδεια ενημέρωση** . Της λείπει η αξιολόγηση. Η ιεράρχηση. Η δυνατότητα να ξεχωρίσεις το ουσιώδες από το επουσιώδες.

Το συναίσθημα καταβροχθίζεται από την υπερπληροφόρηση. Στο τέλος όλα τα ερεθίσματα καταλήγουν να είναι ουδέτερα και οι καταναλωτές τους απαθείς χρήστες νεκρωμένων από κραδασμούς πληροφορίων: **Σαν χορτασμένα, αποχαυνωμένα βρέφη που από το πολύ και συνεχές μπούκωμα μιας ετοιμοπαράδοτης τροφής έχουν χάσει τη δυνατότητα της δικής τους αναζήτησης**».

Οι επιπτώσεις στην πνευματική μας ζωή

Η υπερπληροφόρηση προκαλεί σύγχυση. Το σημαντικό χάνεται στο ασήμαντο, το χρήσιμο εξαφανίζεται μέσα στο πλήθος των άχρηστων πληροφοριών και έτσι αμβλύνεται η ικανότητα του δέκτη να κρίνει και να επιλέγει. **Είναι φυσικό κι επόμενο και τα μηνύματα της Εκκλησίας να «φθείρονται» ή και να μη φτάνουν ποτέ στον προορισμό τους**. «Πνίγονται» και παρασύρονται από την ασταμάτητη καταιγίδα των πληροφοριών, με αποτέλεσμα οι δέκτες τους καθόλου να μη τα εσωτερικεύουν.

Ωστόσο, όπως διαφαίνεται από τα συμπεράσματα των επιστημονικών ερευνών, **οι άνθρωποι που έχουν συγκεκριμένη πίστη και κοσμοθεωρία είναι λιγότερο εκτεθειμένοι στους κινδύνους της υπερπληροφόρησης**. Είναι ευκολότερο γι' αυτούς να τη δαμάσουν, να την περιορίσουν και να στρέψουν το ενδιαφέρον τους

εκεί που οι ίδιοι θα επιλέξουν.

Μπορεί στις μέρες μας αυτά που προσπαθούν να μας αποσπάσουν από τον ουράνιο προορισμό μας να είναι περισσότερα από κάθε άλλη εποχή, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι οι λόγοι των αγίων Πατέρων δεν έχουν την ανάλογη εφαρμογή τους στην περίπτωσή μας. Γι' αυτό, στο σημείο αυτό θα δώσουμε το λόγο στον**άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη**:

«**Οι περιττές υποθέσεις προξενούν πολλά κακά**, γιατί είναι εκείνα τα αγκάθια, τα οποία, όπως λέει ο Κύριος, καταπνίγουν το σπόρο των θείων λόγων και εμπνεύσεων και εμποδίζουν ή να μη γίνεται καθόλου το καλό και η αρετή, ή να γίνεται με κακό τρόπο» (Λουκ. η΄ 14). Αυτοί οι πολύδουλοι, αν έχουν να πάνε στην ακολουθία, ή στη διδαχή ή αν θέλουν να διαβάσουν κανένα ψυχωφελές βιβλίο, ή αν θέλουν να μεταλάβουν συχνά τα θεία μυστήρια, δεν έχουν ποτέ καιρό.**Από τη μία υπόθεση έρχονται στην άλλη και δε βρίσκουν τρόπο ποτέ να γλυτώσουν από τη μία δουλειά, χωρίς να παγιδευθούν σε άλλη**.

Με αυτή την τέχνη ο διάβολος κρατά αιχμαλωτισμένους εκείνους που θέλουν να βγουν κάποτε από τα χέρια του, αλλά δε βρίσκουν το δρόμο, διότι ο πονηρός και πανούργος τούς κάνει αυτό που έκανε ο Φαραώ με τους Εβραίους, όταν αυτοί σχεδίαζαν να πάνε να θυσιάσουν στο Θεό στην έρημο. Δηλαδή,**τους επιβαρύνει με νέες και μεγαλύτερες υποθέσεις και μέριμνες**, για να μην έχουν καιρό όχι να κάνουν το καλό, αλλά ούτε καν να το στοχαστούν: «δεν έχουν δουλειές, και γι' αυτό φωνάζουν και λένε «ας σηκωθούμε και ας θυσιάσουμε στο Θεό μας», ας πληθυνθούν οι εργασίες των ανθρώπων αυτών και ας μεριμνούν για αυτες και όχι να μεριμνούν για αυτά τα ανόητα λόγια» (Εξοδ. ε΄ 8)».

Όπως φαίνεται, αποτελεί πάγια τακτική του πονηρού να μας πνίγει μέσα στις μέριμνες. **Η πολυπραγμοσύνη μάς εμποδίζει να στραφούμε ολοκάρδια προς το Θεό**. Αλλά περισσότερα για το πρόβλημα της πολυπραγμοσύνης και περιέργειας, μπορούμε να διαβάσουμε στο σχετικό άρθρο: Πώς πρέπει να φυλάμε το νου μας από την πολυπραγμοσύνη και την περιέργεια.

Πηγές για το άρθρο και για περισσότερες υπερ-πληροφορίες:

- «Στα πλοκάμια της Υπερπληροφόρησης», Λίλα Σταμπούλογλου
- «Ο θάνατος της ψυχικής ζωής», Τα Νέα, φύλλο 4ης Αυγούστου 2009, Φωτεινή Τσαλίκογλου
- «Από την υπερπληροφόρηση στην παραπληροφόρηση», Απογευματινή, «Εκκλησία», φύλλο 12ης Φεβρουαρίου 2009, Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου κ. Δωρόθεος

- «Η υπερπληροφόρηση βλάπτει σοβαρά τη σκέψη», News 24|7
- «Διατρέχουμε κίνδυνο από την υπερπληροφόρηση», TVXS
- «Το παζάρι των τεχνολογιών», Καθημερινή, φύλλο 13ης Σεπτεμβρίου 2009, Πάσχος Μανδραβέλης

(Πηγή: "Χριστιανική Φοιτητική Δράση")

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ:

Εποχή της πληροφορίας; Λάθος. Εποχή της φλυαρίας (International Herald Tribune)

Η διαδικτυακή πληροφορία είναι γνώση; (Σταμάτης Αλαχιώτης, καθηγητής Γενετικής)